

גוט שבת Gut Sábész

21. évfolyam 49. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:36 • ט"ו מנחם אב תשע"ט • 2019. 8. 16. • פרשת ואתחנן • Szombat kimenetele: 20:44

Rókát láttak a Szentély helyén – de miért érdekes ez?

A zsidó sajtót az egész világon bejárta a hír: a jeruzsálemi Szentélyek pusztulásának gyásznapját jelentő tisá beáv előtti héten rókákat láttak a Siratófal közelében. Ez elsőre nem tűnik túl különleges hírnek – Izraelben nagyon gazdag az elővilág, a sokféle állat között rókák is élnek arrafelé. Azonban a Szentföldön, ahol szinte minden négyzetméterre jut néhány bibliai emlék, néhány szaladgáló róka is bírhat nagy jelentőséggel.

A tisá beáv estéjén felolvasott *Échá* (Siralmak) könyvében olvasunk a Szentély pusztulását követő időszakról: „Ezért lett sínylővé a szívünk, ezek miatt sötétültek el szemünk: Cion hegyéért, hogy elpusztult, rókák kószálnak rajta.” (*Échá* 5:18.) Bölcseink úgy magyarázzák a Talmudban (*Mákot* 24b.), hogy ha beteljesült a pusztulásról szóló prófécia, akkor Zechárjá (Zakariás) prófétának a Szentély jövőbeni felépítéséről szóló jövendölése is valóra válik majd.

Így már érthető, miért vált néhány róka vezető hírré számos portálon és miért nyilatkozott meghatottan a siratófal rab-bija, Smuel Rabinowitz is az esetről: „Lehetetlen könnyek nélkül hallgatni a prófécia beteljesedéséről szóló híreket, hogy rókák kószálnak a Templom-hegyen” – mondta.

A prófétikus eset azonban nem először fordult elő: a Talmud ugyanott elmeséli azt, a 2. század első felében történt esetet, amikor a kor legnagyobb bölcsei, rábán Gámliel, rabbi Elázár ben Ázárjá és rabbi Akiva felmentek Jeruzsálembe. Amikor elérték a Morija-hegyet, ahol maga a Szentély állt, azt látták, hogy egy róka bújt elő egy föld alatti üregből – éppen onnan, ahol egykor a zsidó nép legszentebb helye, a Szentek szentje állt. Nem csoda, hogy ettől a bölcsek – akik korábban már megszággatták ruháikat a gyász jeleként – sírni kezdtek az elkésérítő látványtól. Azaz csak ketten fakad-

tak sírva, rabbi Akiva hangosan felkacagott. Társai döbbenetben kérdezték: hát te miért nevelsz? – mire rabbi Akiva visszakérdezett: ti miért sírtok?

Hogyne sírnánk – felelték a rabbi -, amikor azt látjuk, hogy azon a helyen, amiről a Tóra azt írja: „az idegen, aki megközelíti, meghal” (*4Mózes* 1:51.) most rókák mászkálnak?

Mire rabbi Akiva azt felelte, épp ezért nevet ő: ha ez a prófécia beteljesül, az is be fog teljesülni, amit Zechárjánál olvasunk [8:4]: ‘Így szól az Örökkévaló, a seregek ura: Még fognak ülni öreg férfiak és öreg nők Jeruzsálemnek terein, ki-ki támasztó botjával a kezében, napjaik sokasága miatt.’

Azt felelte erre Rábán Gámliel és rabbi Elázár ben Ázárjá: „Akiva, megvigasztaltál minket. Akiva, megvigasztaltál minket.”

A rókák része tehát beteljesült a prófeciából, reméljük, mihamarabb, még napjainkban láthatjuk a Szentély felépülését is.

MEGHÍVÓ Nepálból Budapestre

Különleges női estre invitálják az érdeklődő hölgyeket szeptember 17-én, 19 órától az Óbudai zsinagógába. Elul 18. alkalmából (mely a haszidizmus megalapítójának, a Bál Sém Tovnak és a Chábád haszidizmus megalapítójának, a Ijádi Sálom Dov Bernek a születésnapja) finom vacsorával egybekötött előadáson vehetnek részt, melyen az előadó a nepáli chábád küldött, *Lipshitz Cháni* lesz.

Regisztráció:
info@obudaizsinagoga.hu

Ötödször is Sóletfesztivál

2019-ben ötödik alkalommal kerül megrendezésre a népszerű zsidó gasztrófesztivál a belváros szívében, a Kazinczy utcában. A résztvevők bepillantást nyerhetnek a kóser konyha és zsidó élet rejtelmeibe. Az EMIH által szervezett egész napos fesztiválon a gasztronómiai élmények mellett élő koncertek, gyermekfoglalkozások, kulturális programok várják az érdeklődőket.

Hetiszakasz

A Tízparancsolat ismétlése

Szakaszunkban – *Váetchánán* (5Mózes 3:23–7:11.) – Mózes folytatja monológját, melyben elmondja, hogyan imádkozott, és próbálta megváltoztatni azt az ítéletet, melynek értelmében nem mehet be az Ígéret Földjére. Nem is nagyon burkolt szemrehányást tesz a

népnek, amely miatt ez a végzet érte, és megismétli a Tóra főbb pontjait. Különösképpen a bálványimádás tilalmára figyelmeztet, majd megismétli a Tízparancsolatot. Ebben a szakaszban találkozunk a Smá Jiszráállal, a zsidóság hitvallásával is.

Zsidó híradó

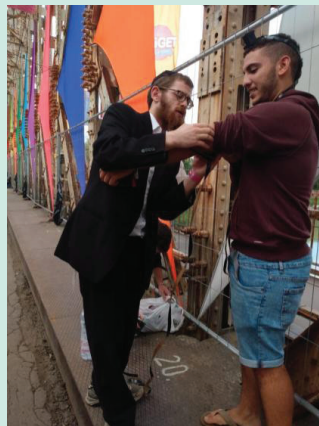
22 éve vár minden érdeklődőt a Zsidó sátor a Szigeten

Hiába az eltelt több mint két évtized, a „szigetelők” körében ma is töretlen sikernek örvend a sátor, különösen, hogy lehetőség nyílik szemtől szemben beszélgetni egy ortodox rabbi-val – írta a Neokohn. A Sziget Fesztiválon zsidók és nem zsidók, fiatalok és idősebbek egyaránt lelkesen ülnek le rabbi-kal beszélgetni, tanácsot kérni vagy tanulni valamit a zsidóságról.

Faith Áser, a budavári zsinagóga rabbija évek óta részt vesz a Zsidó Sátor munkájában, idén is egyik fő szervezője volt a sátnak: „Nem ismerem a statisztikákat, de idén, mintha minden eddiginél több izraeli fesztiválózó lenne, ami lehetőséget teremt nemcsak a zsidóság tanainak terjesztésében, de a magyarországi zsidóság megismertetésében is.”

Stell Ájzik rabbi, aki két éve költözött hazánkba, szintén nagyon lelkes első „szigetelés” kapcsán: „Hallottam már

korábban is a Sziget Fesztiválról, de nem gondoltam volna, hogy ennyire népszerű és hogy ilyen érdeklődés van a Zsidó Sátor iránt.” Elmondta, hogy a sátorhoz látogatott egy kuvaiti születésű fiatalember, akinek édesapja muzulmán ugyan, de édesanyja magyar zsidó. Most először találkozott „testközelben” a zsidósággal, feltette az imaszíjat és lelkesen ígéretet tett, hogy a jövőben, mivel nemrég költözött Magyarországra, el fog látogatni zsinagógába is.

Személyes Isten

A Szináj-hegyen kinyilatkoztatótt tizedik parancsolat igen elgondolkodtató:

„Én vagyok az Örökkévaló, a te Istened.” Jó kis kezdet. Isten a zsidó néphez intézett szavaiban már az elején súlyos, kimért hangon szól hozzánk, hogy aztán meglepetésre, egy teljesen eltérő tónusban zárja bemutatkozását: „...aki kivezettek téged Egyiptom országából.”

A mondat második fele első olvasatra furcsán hat: ha Isten a tettek alapján kívánja magát bemutatni, miért nem mondott valami fajsúlyosabb dolgot, mondjuk: „...aki az eget és a földet teremtette” vagy valami hasonlót?

Bár általában tökéletességre törekszünk, csak elvétve fordul elő, hogy valamiben már első nekifutásra is sikert arassunk, s tetteinket időről időre javítani kényszerülünk. Ennek oka egyszerű: emberek vagyunk, így a hiba, a tökéletlenség, létünkbe van kódolva. A tökéletesség Isten privilégiuma, amiben, ha valaha is részünk van, az inkább az Ő adománya, mintsem a mi saját érdemünk.

Az emberi érdemek nem a tökéletességgel mérendők, hanem azzal, hogy miként reagálunk

az életünkben elkerülhetetlenül felmerülő kudarcokra. A lusta másokat kezd hibáztatni, a szorgalmas pedig keresztülküzd magát a nehézségeken, kerül, amibe kerül.

Mikor Isten az eget és a földet teremtette meg, abban hatalmasága és a tökéletessége tükröződött. Ha a szináj-hegyi bemutatkozásakor is erre alapozva fektette volna le a zsidó néppel kötött szövetségét, azzal könnyen azt a benyomást keltette volna, hogy számára csak is a Hozzá hasonlatosság, másszóval a tökéletesség az elfogadható.

Isten helyett az egyiptomi viszontagságokra megemlékezve mutatkozott be, hogy ezzel egyszerre két dologra hívja fel figyelmünket: egyfelől arra, hogy nem a kudarcaink határoznak meg bennünket, hanem hogy azokra milyen választ adunk, másfelől pedig arra, hogy bármilyen viszontagságot is éljünk meg, Ő mindig ott lesz mellettünk, és segít, hogy ráleljünk a testi-lelki szabadságunkhoz vezető ösvényre.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Elisha Greenbaum írása
nyomán*

Szerelem a házasság után?

Faith Áser

EMIH
2019. augusztus 19-30.

Sász Hevra zsinagóga
1061 Bp., Vasvári Pál utca 5.

Judaizmus gyorstalpaló

Imaidők a következő hétre (augusztus 17-22.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

19.25 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 19.40 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.30 **Miért kell annyiszor imádkozni minden nap?**

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

19.30 *Minchá, Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.30 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Az orvosok nem tévedtek, csak csoda történt

Nem lubavicsi családban születtem. A brooklyni Torah Vodaas iskolarendszerben tanultam, majd a Mir jesivába kerültem, ahol rabbioklevelet szereztem Avraham Kalmanowitz rabbitól.

Végül lubavicsi hászid lett belőlem, s ezt egy osztálytársamnak köszönhetem. David Shlomyugnak hívták, és Uruguayból érkezett. Az volt az álma, hogy Mexikóvárosban nyisson egy jesivagimnáziumot. Még nem működött ilyen intézmény ott, és azt gondolta, hogy igen nagy szükség volna rá. Megkérdezte a jesiva rabbijait az ötletéről, de ők nem támogatták. Ekkor elment, hogy a lubavicsi rebbe útmutatását kérje.

Nem sokkal később azt láttam, hogy David éppen a ruháit csomagolja össze. Amikor megkérdeztem, hogy mi történt, így felelt „A rebbe azt mondta, hogy nemcsak el kell utaznom Mexikóba, hogy jesivát nyissak, hanem a lehető leghamarabb el is kell indulnom. Még a szombat beállta előtt Mexikóvárosba akarok érkezni”.

Így is tett, és sikerrel járt. Ha jól tudom, az a jesiva a mai napig működik. Nagy hatással volt rám, ami történt, ezért elhatároztam, hogy én is a lubavicsi rebbe tanácsát fogom kérni, ha komoly döntés előtt állok.

Egyszer felkértek, hogy vállaljam el egy zsidó iskola vezetését, mely az ortodox Beth Israel zsinagógához tartozott Miami Beachen. A döntés meghozatala előtt ellátogattam a rebbéhez, aki a következőt mondta: „Egy zsidó tanár legfőbb feladata nem az, hogy információt adjon át, hanem, hogy istenfélelmet ültessen a diákokba. De ehhez a ta-

nárnak magának is félnie kell Istent. Hogyan biztosíthatja, hogy ez Önre is igaz legyen?”

Hogy megvilágítsa a kérdést, a rebbe a következő példázatot fűzte hozzá: „Kétfajta kút létezik. Az egyiket a talajvíz táplálja és

Hús perccel később megnyugodva lépett ki a szobából. Az esküvő utánig egy szót sem szolt arról, hogy mi történt odabent. Később beavatott a dologba: „Remélem, nem bántalak meg azzal, amit a rebbének mond-

családunk. A feleségem azonban – aki az esküvő idején 18 éves volt – hosszú ideig nem esett teherbe. Egy idő után szakemberhez fordultunk, aki megállapította, hogy a feleségem méhe nem fejlődött ki rendesen, ezért nem lehet gyereke. Nagyon kétségbeestünk, így további vizsgálatokat végeztettünk el, de mindannyiszor ugyanazt az eredményt kaptuk.

Ekkor felhívtuk a rebbét, aki megismételte a sok gyermekre vonatkozó áldását. A feleségem egy hónappal később teherbe esett. Fiunk született, akit Mordechájnak nevezünk el. Őt még 14 testvére követte!

Évekkel később, amikor a feleségem már idősebb volt, ismét felkereste a nőgyógyászt. A vizsgálat után így szolt az orvos: „Gondolom, Ön igen családott. Egy vallásos asszony, aki biztosan sok gyereket szeretett volna, de a fejletlen méhe miatt sohasem tudott teherbe esni...”. A feleségem nem szolt egy szót sem, de végül kitört belőle a nevetés. Otthon továbbneveltünk együtt. Azt mondtam neki, hogy az orvosok nyilván nem tévedtek, csakhogy velünk csoda történt. A rebbe megígérte, hogy sok gyermekünk lesz és az áldását is adta. Az ő áldása és előrelátása nélkül egy gyermekünk sem született volna.

Meshulom Weiss rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Meshulom Weiss rabbi Los Angelesben szolgált tanárként és kóserügyi felügyelőként.

Az interjú 2011 szeptemberében készült, három évvel a halála előtt. Weiss rabbi 79 éves korában hunyt el.

sohasem szárad ki. A másik egy ciszterna, melyet az esővíz tölt fel, és ha nincs elég csapadék, kiszárad. A tanár ez utóbbihoz hasonlatos. Mindig szüksége van utánpótlásra vízből, azaz istenfélelemből, különben kiszárad. Azzal szeretném Önt megáldani, hogy képes legyen mindig feltölteni magát istenfélelemmel és továbbadni azt a diákjaidnak”.

Egy másik alkalommal a menyasszonyommal együtt látogattunk el a rebbéhez, néhány nappal az esküvőnk előtt, hogy az áldását kérjük. Legnagyobb meglepetésemre a menyasszonyom hirtelen sírva fakadt és megkért, hogy egy kicsit menjek ki a szobából, mert négy szemközt akar beszélni a rebbével.

tam. Fel akartam bontani az eljegyzést, mert nagyon türelmetlen vagyok, és hamar kijövök a béketúrésból. Attól félttem, hogy képtelen leszek jó feleséggé és anyává válni. Azt mondtam a rebbének, hogy inkább férjhez sem megyek, minthogy férjhez menjek, majd elváljak. A rebbe azonban elmosolyodott, és így szolt: „Az Örökkévaló áldja meg sok gyermekkel. Az a sok gyermek tanítja majd türelemre. Addig is vállaljon valamilyen önkéntes munkát. Ha lehet, egy kórház gyermekosztályán. Ott majd megerősödik a türelme. Az esküvőt pedig semmiképpen ne mondja le”.

A rebbe áldása miatt izgatottan vártuk, hogy gyarapodjon a

Kóser konyha

Lángos

két és fél dl tej vagy víz
egy kocka élesztő
60 dkg liszt

1 kk só

továbbá: liszt a nyújtáshoz,
olaj a sütéshez, tejföl, reszelt
sajt és fokhagyma a tetejére

Az élesztőt langyos tejbe vagy vízbe morzsoljuk, és egy kanál liszt hozzáadásával felfuttatjuk. A lisztet tálba szítaljuk, hozzáadjuk a többi hozzávalót, és alaposan megdagasztjuk, hogy kissé ragadós, lágy tésztát kapjunk. Szükség szerint adjunk hozzá egy kevés vizet vagy lisztet. A meggyúrt tésztát letakarva duplájára kelesztjük, majd kb. 20 gombócot formázunk belőle. 20 percig kelesztjük. Széles serpenyőben kb. fél liter olajat forrósítunk, a gombócokat egymástól ellentétes irányba húzogatva széthúzzuk tenyérnyi nagyságúra. Forró olajban, oldalanként 1-2 perc alatt aranybarnára sütjük, lecsöpögtetjük, zúzott fokhagymával, tejföllel, reszelt sajttal tálaljuk.

A túlélés diadala egyetlen fotón

Shoshana Ovitz különleges ajándékot kért a 104. születésnapjára. Az Auschwitz-túlélő asszony arra vágyott, hogy leszármazottaival együtt ünnepelhessen a Siratófalnál. Kívánságát nem is volt egyszerű teljesíteni, hiszen, bár a leszármazottak 10 százaléka nem tudott részt venni a születésnapon, mégis nagyjából 400-an gyűltek össze a falnál.

„Nem volt könnyű megszervezni egy ilyen egyszeri alkalmat” – nyilatkozta a hölgy legidősebb unokája, Pnina Friedman – „Emaileket és üzeneteket küldtünk szét, telefonáltunk. Fontos volt, hogy mindenkit elérjünk. Arra kért bennünket, hogy állítsunk össze listákat az unokái és dédunokái nevével, hogy mindenkit megtaláljon és mindenkiért imádkozhasson.”

A meghatározó eseményről fotók és videófelvétel is készült, ami bejárta a világsajtót. Shoshana Ovitz túlélte Auschwitzot, míg édesanyját Josef Mengele gyilkolta meg. A háború után ismerte meg későbbi férjét, Dov Ovitzot, miközben mindketten túlélő rokonok után kutattak. Dov feleségét és gyermekeit is el-

vesztette a holokausztban. Összeházasodtak, első lányuk egy osztrák menekülttáborban született. Innen vándoroltak ki Izraelbe, ahol Haifán telepedtek le. A család a későbbi évek során még két lánnyal és két fiúval bővült, akik – amint a fotók is tanúsítják – mind népes családokat alapítottak. Shoshana varrónőként dolgozott és férje vállalkozásában segédkezett.

A világsajtó a lenyűgöző fotót úgy kommentálta, mint egy bizonyítékot arra, hogy a náci elbuktak, amikor megpróbálták kiirtani a zsidókat. Magának a helyszínválasztásnak is különleges üzenete van: a Siratófal az elpusztított jeruzsálemi Szentély egyetlen megmaradt fala, a zsidó nép legszentebb helye. Egy

ősi helyszín, amit a modern Izrael Állam katonái szabadítottak fel 1967-ben, a hatnapos háborúban. Az ő hősiességük tette és teszi mind a mai napig lehetővé, hogy ma szabadon imádkozhassunk ezen a helyen.

„Ez a fotó a győzelem a gonosz fölött” – kommentálta a New York Post. És valóban, ha ránézünk erre a képre, amin középen egy idős hölgy ül toloszékben, tőle jobbra sorakoznak elkövető méretű családjának nőtagjai, lányok és asszonyok, balra a férfiak, összakállú nagyapáktól a karonülő csecsemőig több generáció... ha hozzáképzeltük a tengerentúli rokonokat, akik nem tudtak eljönni... ha ránézünk erre a képre, látjuk, az élet diadalát.

Mit tanulhatunk a fogyó Holdtól?

Idén augusztus 16-ára esik tu beav, a zsidó naptár kevésbé ismert, ám annál örömtelibb napja. Tu beavról így ír a Misna a Táánit traktátus végén: „Azt mondta Rábán Simon ben Gámliél: Nem voltak jobb napok Izrael számára, mint áv hó 15. és jom kipur.”

A lubavicsi Rebbe érdekes kapcsolatra mutatott rá a Hold és áv hó 15. között. A misztikus zsidó gondolkodók egyfelől úgy magyarázzák a nap jelen-

tőségét, hogy ez az első telihold a zsidó naptár legszomorúbb napja, a Szentélyek lerombolásának évfordulója, áv hó 9. után. Azonban, ha továbbgondoljuk, a hónap 15. napján a Hold „fogy” kezd. Mit tanulhatunk tehát éppen a hónap közepén a Holdtól, amikor csökkenni kezd?

A hónap első felében, amikor a Hold növekszik, azt látjuk, hogy valami még nem teljes, még dolgozni kell magun-

kon, hogy a lehető legtöbb fényt árasztassuk a világba. Teliholdnál elértük a lehető legnagyobb fényességet mind az istenszolgálatban, mind pedig abban, hogy mennyi fényt hozunk a világba. Az ember azonban hajlamos rá, hogy elbízta magát a teljesítményeitől, ám a valódi spiritualitást csak azok érhetik el, akik szerények és alázasak. Ezt az alázaságot szimbolizálja az épen csökkenni, fogyni kezdő égitest.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYESÜLET A MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉGÉRT